

TOSSIKE

Anton Pavlovitš Tšehhov, 1883

Neil päevil kutsusin ma enda juurde kabinetti oma laste kasvatajanna Julia Vassiljevna. Tarvis oli arvet pidada.

“Istuge, Julia Vassiljevna!” ütlesin ma talle. “Peame arvet. Teil on kindlasti raha vaja, aga te olete niisugune liig viisakas, et ise ei küsi... Niisiis... Me leppisime teiega kokku kolmekümnele rublale kuus ...”

“Neljakümnele ...”

“Ei, kolmekümnele ... Mul on üles märgitud ... Ma olen alati kasvatajannadele kolmkümmend maksnud ... Niisiis, te olete olnud kaks kuud ...”

“Kaks kuud ja viis päeva...”

“Täpselt kaks kuud ... Mul on niiviisi üles märgitud. Tähendab, teil on saada kuuskümmend rubla ... Maha arvata üheksa pühapäeva ... pühapäeviti te ju ei tööta Koljaga, vaid ainult jalutate ... Ja kolm püha ...”

Julia Vassiljevna läks näost punaseks ja hakkas volangi näppima, kuid ... mitte sõnagi!...

“Kolm püha ... Järelikult kaskteist rubla maha ... Neli päeva oli Kolja haige ja õppetööd ei olnud... Te tegelesite ainuüksi Varjaga... Kolm päeva valutasid teil hambad ja mu naine lubas teil pärast lõunat mitte töötada... Kaksteist ja seitse on üheksateist. Maha arvata... jääb ... hm... nelikümmend üks rubla... Õigus?”

Julia Vassiljevna vasak silm läks punaseks ja tõmbus niiskeks. Ta lõug hakkas värisema. Ta kõhatas närviliselt ja nuuskas nina, kuid – mitte sõnagi!

“Uusaaasta eel te tegite katki teestassi ühes alustassiga. Kaks rubla maha ... Tass maksab rohkem, ta oli perekonnamälestis, kuid ... jumal teiega! Kui läinud, siis läinud! Siis veel, teie tähelepanematus tõttu ronis Kolja puu otsa ja rebis oma kuue lõhki... Kümme maha... Toatüdruk varastas samuti teie tähelepanematus tõttu Varja kingad. Teie peate kõige järele vaatama. Te saate palka. Niisiis, tähendab, veel viis maha ... Kümnenal jaanuaril te saite minult kümme rubla...”

“Ei ole saanud!” sosistas Julia Vassiljevna.

“Kuid mul on üles märgitud!”

“Noh, olgu ... hea küll.”

“Neljakümne ühest lahutada kakskümmend seitse – jääb neliteist...”

Mõlemad silmad täitusid pisaraist... Pikale kenale ninale tekkis higi. Vaene tüdruk!

“Ma sain ainult üks kord,” ütles ta väriseval häälel. “Ma sain teie abikaasalt kolm rubla ... Rohkem ei ole saanud...”

“Jaa? Kas sa näed, ja minul ei olegi üles märgitud! Neljateistkümnest maha kolm, jääb järele üksteist... Siin on teile teie raha, armuline preili! Kolm ... kolm, kolm... üks ja üks ... Olge lahked!”

Ja ma ulatasin talle üksteist rubla ... Ta võttis ja pistis need värisevail sõrmil tasku.

“*Merci*,” sosistas ta.

Ma kargasin püsti ja hakkasin mööda tuba edasi-tagasi käima. Mind valdas viha.

“Mille eest *merci*?” küsisin ma..

“Raha eest...”

“Kuid ma ju nõõrisin teid, pagan võtaks, röövisin paljaks! Ma ju varastasin teilt! Mille eest siis *merci*?”

“Teistes kohtades ei antud mulle vahel üldse...”

“Ei antud! Pole ka ime! Ma heidsin teie üle nalja, andsin teile karmi õppetunni ... Ma annan teile kõik teie kaheksakümmend rubla! Seal selles ümbrikus on nad teie jaoks valmis pandud! Kuid kas tohib olla niisugune memm? Miks te ei protesteerite? Mispärast te vaikite? Kas tohib siin ilmas hambutu olla? Kas tohib olla niisugune tossike?”

Ta naeratas hapult, ja ma lugesin ta näolt: “Tohib!”

Ma palusin temalt andeks karmi õppetunni pärast ja andsin talle tema suureks imestuseks kõik kaheksakümmend rubla. Ta mersiitas arglikult ja lahkus toast. Ma vaatasin talle järele ja mõtlesin: kerge on siin maailmas olla tugev.